

VƏTƏNPƏRVƏRLİK VƏ İDMAN: SAĞLAM CƏMIYYƏTİN FORMALAŞMASINDA ƏSAS FAKTORLAR

V.A. Ramazanov^{1a}, A.S. Soltanov^{1b}

¹Azərbaycan İdman Akademiyası

^a vasif.ramazanov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-1670-8834

^b aqil.soltanov@sport.edu.az, orcid.org/0009-0005-6523-1787

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 14 oktyabr 2024

Dərc olunub: 25 dekabr 2024

© 2022 ADBTİA Bütün hüquqlar qorunur

Annotasiya. Vətənpərvərlik və idman cəmiyyətin inkişafında və sağlam formalaşmasında bir-birini tamamlayan iki vacib elementdir. Vətənpərvərlik hər bir fərdin öz millətinə, mədəniyyətinə, tarixən qazandığı dəyərlərinə bağlılığını ifadə edən yüksək mənəvi hissdır. Bu hiss cəmiyyət üzvlərinin milli kimliyini dərk etməsi, öz ölkəsinin gələcəyi üçün məsuliyyət hissi daşması və ölkəsinin inkişafına töhfə vermə arzusunun gücləndirir. Eyni zamanda, idman fərdlərin fiziki sağlamlığı ilə yanaşı, onların mənəvi inkişafında da mühüm rol oynayır. İdman yalnız şəxsi uğurlar əldə etmək üçün bir vasitə deyil, həm də cəmiyyətin birliyini möhkəmləndirən, insanları bir araya gətirən bir platformadır.

Azərbaycan xalqı tarixən milli birliyi qorumaq və gələcək nəsillərə güclü bir dövlət miras qoymaq üçün idman və vətənpərvərlik arasında güclü bir əlaqə qurmuşdur. Müxtəlif dövrlərdə idman yarışları, hərbi tədbirlər və milli bayramlar bu əlaqənin təməlini təşkil etmişdir. Müasir dövrdə isə beynəlxalq idman uğurları və milli qəhrəmanların tanınması vasitəsilə cəmiyyətin vətənpərvərlik ruhu daha da gücləndirilir. Gənclər arasında idmanın təşviqi və vətənpərvərliyin təbliği yalnız milli qürurun artmasına deyil, həm də sağlam, mənəvi cəhətdən güclü və vətəndaşlıq hissi yüksək olan bir cəmiyyətin yaranmasına xidmət edir.

Açar sözlər: *vətənpərvərlik, idman, cəmiyyət, sağlam, fiziki, zehni, texnologiya, təlim.*

Vətənpərvərlik və idmanın tarixi əsasları. Vətənpərvərlik anlayışı insan cəmiyyətlərinin yaranması ilə formalaşmış və millətlərin tarixi inkişafında əsas yer tutmuşdur. Tarixi dövrlərdə idman tədbirləri, o cümlədən Olimpiya oyunları və hərbi yarışmalar, milli birliyi gücləndirmək üçün təşkil edilirdi. Azərbaycan tarixinə nəzər saldıqda, qədim dövrlərdən xalq oyunlarının milli ruhun yüksəldilməsində əhəmiyyətli olduğunu görmək mümkündür.

Vətənpərvərliyin idmanla təşviqi. İdman vətənpərvərlik hisslərinin aşılmasında güclü bir alət kimi çıxış edir. Bu istiqamətdə aşağıdakı əsas məqamlar vurğulana bilər:

Milli Qürurun Formalaşması. Beynəlxalq idman yarışlarında qazanılan nailiyyətlər bir millətin qürur mənbəyinə çevrilir. İdmançılar, öz ölkələrinin bayrağını yüksəklərə qaldıraraq vətənpərvərlik hisslərini gücləndirirlər. Məsələn, Azərbaycanın cüdoçuları və güləşçilərinin beynəlxalq arenada göstərdikləri nəticələr xalq arasında milli birliyi artırmışdır.

Gənclərin Motivasiya Edilməsi. İdman gənclər arasında sağlam rəqabət ruhunun formalaşmasına və onların öz millətinə xidmət etməyə motivasiya olmasına kömək edir. Gənc idmançılar uğurlu idmançıları nümunə götürərək vətənpərvər ruhda böyüyürlər.

İdman tədbirləri və ictimaiyyətin marifləndirilməsi. İdman tədbirləri vasitəsilə vətənpərvərlik mesajları cəmiyyətə ötürülə bilər. Məsələn, dövlət səviyyəsində təşkil olunan hərbi-idman tədbirləri və marafonlar vətən sevgisini təşviq edən platformalar kimi xidmət edir [1, 2].

İdmanın cəmiyyətin sağlamlığındakı rolu. İdman yalnız fiziki sağlamlıq üçün deyil,

həm də mənəvi və sosial sağlamlıq üçün əvəz olunmaz bir vasitədir:

Fiziki sağlamlıq. İdman fiziki fəaliyyətləri təşviq edərək sağlam həyat tərzini dəstəkləyir. Bununla cəmiyyət üzvləri daha sağlam, daha aktiv həyat sürürlər ki, bu da ümumi rifahın artmasına səbəb olur.

Mənəvi sağlamlıq. İdman fəaliyyətləri, xüsusilə komanda oyunları, birlik və əməkdaşlıq hissələrini gücləndirir. Bu, fərdlərin cəmiyyətlə daha sıx bağlı olmasını təmin edir.

Sosial birləşmə. İdman tədbirləri insanlar arasında sosial əlaqələri möhkəmləndirir. Müxtəlif bölgələrdən və sosial təbəqələrdən gələn insanlar idman vasitəsilə bir araya gəlir, bu da cəmiyyətin birliyini gücləndirir.

Milli vətənpərvərlik strategiyaları və idman. Azərbaycanın vətənpərvərlik və idman sahəsində bir sıra uğurlu strategiyaları mövcuddur. Bu strategiyalar cəmiyyətin inkişafında mühüm rol oynayır:

Məktəblərdə idman və vətənpərvərlik proqramları. Məktəb proqramlarında idmanın geniş şəkildə tədris edilməsi və vətənpərvərlik ruhunun aşılması uşaqların gənc yaşlardan bu dəyərləri mənimsəməsinə kömək edir.

Milli idmançıların təşviqi. Milli idmançılar cəmiyyət üçün vətənpərvərlik nümunəsidir. Onların uğurları geniş şəkildə təbliğ edilərək vətənə sevgi hissələrini gücləndirmək üçün istifadə edilir.

İctimai kampaniyalar və idman tədbirləri. İdman tədbirlərində vətənpərvərlik mesajlarının verilməsi milli dəyərlərin qorunması və təşviqi baxımından mühümdür. Marafonlar, hərbi oyunlar və digər tədbirlər bu məqsədə xidmət edir [3, 4].

İdman və vətənpərvərlikdə ailənin rolu. Ailə bir cəmiyyətin ən əsas təməl daşdır və uşaqlarda həm vətənpərvərlik hissələrinin, həm də idmana marağın aşılmasında müstəsna rol oynayır.

Ailənin tərbiyəedici rolu. Uşaqlar ailə daxilində formalaşır və onların ilk mənəvi dəyərləri burada aşılır. Valideynlərin vətən sev-

gisini nümayiş etdirməsi, milli qəhrəmanların hekayələrini bölüşməsi uşaqlarda vətənpərvərlik hissələrinin yaranmasına kömək edir. Bu proses idman vasitəsilə daha da gücləndirilə bilər. Məsələn, uşaqları idman tədbirlərinə aparmaq və ya onların idman fəaliyyətlərinə qoşulmasını dəstəkləmək vətənə bağlılıq hissələrini inkişaf etdirir.

İdmanla sağlam həyat tərzinə yönləndirmə. Ailələrin sağlam həyat tərzini nümunəsi göstərməsi və idmanla məşğul olması uşaqlarda idmana sevgi və maraq oyadır. Ailə ilə birgə keçirilən idman tədbirləri uşaqlarda həm fiziki inkişafı, həm də birlik və əməkdaşlıq hissələrini gücləndirir.

Ailənin vətənpərvər idmançıların təşviqində rolu. Valideynlərin milli idmançıların uğurlarını vurğulaması və onların nümunəsini uşaqlarına göstərməsi vətənpərvərlik hissələrini daha da gücləndirir. Uşaqlar öz ölkəsinin uğurlarına fəxr hissi ilə baxır və bu, onların gələcəkdə milli ruhda böyüməsinə şərait yaradır.

Texnologiyanın vətənpərvərlik və idman təlimlərində istifadəsi. Müasir dövrdə texnologiyanın idman və vətənpərvərlik ruhunun aşılmasında rolu gündən-günə artır. Xüsusilə gənc nəsil arasında texnoloji vasitələrdən istifadə edərək bu sahədə inkişaf təmin etmək mümkündür.

Virtual reallıq (vr) və simulyasiya təlimləri. VR texnologiyası ilə idman təlimləri daha da interaktiv və cəlbedici hala gətirilir. Məsələn, hərbi-idman təlimlərində virtual mühitlərdə vətən müdafiəsinə dair senarilər qurularaq iştirakçılara vətənpərvərlik hissələri aşılır. Bu texnologiya, həmçinin gənclərə təhlükəsiz bir mühitdə praktiki təcrübələr qazandırır.

Milli idmançıların uğurlarının rəqəmsal platformalarda yayılması. Rəqəmsal platformalar vasitəsilə milli idmançıların uğurlarının geniş yayılması gənclərdə vətən sevgisini artırır. Sosial media, veb saytlar və video yayım platformaları bu istiqamətdə mühüm rol oynayır. Məsələn, Azərbaycan idmançıları ilə bağlı videoçarxlar və onların hekayələri gənclərin ruh yüksəkliyini artırır.

Mobil tətbiqlər və oyunlarla maarifləndirmə. Vətənpərvərlik və idman dəyərlərini təşviq edən mobil tətbiqlər və oyunlar gənclərin diqqətini çəkir. Bu tətbiqlər vasitəsilə həm idmanla məşğul olmaq təşviq olunur, həm də vətənpərvərliklə bağlı biliklər artırılır.

Onlayn tədris platformaları. İdman və vətənpərvərliklə bağlı biliklərin geniş yayılması üçün onlayn tədris platformalarından istifadə olunur. Müasir təhsil resursları vasitəsilə gənclərə həm tarixi qəhrəmanlar, həm də idman sahəsində uğurlu şəxslər haqqında məlumat verilir [5, 6].

Nəticə. Vətənpərvərlik və idman cəmiyyətin mənəvi, sosial və fiziki sağlamlığının təməlini təşkil edən iki vacib amildir. Bu iki fenomenin bir araya gətirilməsi yalnız fərdlərin inkişafını deyil, bütöv bir millətin gələcəyini formalaşdırır. İdman, vətənpərvərlik ruhunun təbliğində əvəzsiz bir vasitədir. Milli idmançıların beynəlxalq arenadakı uğurları ölkənin qürur mənbəyinə çevrilir və gənclərdə vətəne sevgi, hörmət hissini artırır. Eyni zamanda, idman fiziki sağlamlıqla yanaşı, komanda ruhu, intizam və əməkdaşlıq kimi sosial dəyərləri də gücləndirir.

Məqalədə vurğulandığı kimi, ailə mühiti və texnologiyanın düzgün tətbiqi vətənpərvərlik və idmanın cəmiyyətin inkişafında daha təsirli olmasına kömək edir. Ailələr uşaqların milli dəyərləri mənimsəməsində və onların idman fəaliyyətlərinə maraq göstərməsində əsaslı rol oynayır. Texnologiya isə müasir dövrdə gənclərin diqqətini cəlb etmək və bu sahələrdə innovativ yanaşmalar tətbiq etmək üçün ideal bir vasitədir. Onlayn platformalar və rəqəmsal resurslar vasitəsilə həm idman, həm də vətən-

pərvərlik dəyərləri daha geniş kütlələrə çatdırıla bilər.

Azərbaycan təcrübəsi göstərir ki, vətənpərvərlik və idmanın inteqrasiyası həm ölkənin sosial birliyini qorumaq, həm də gənc nəslə daha sağlam və mənəvi zəngin fərdlər kimi yetişdirmək üçün əhəmiyyətlidir. Gələcəkdə bu iki sahənin birgə inkişaf etdirilməsi milli ruhun qorunması və ölkənin beynəlxalq arenada güclü mövqə tutması üçün mühüm olacaq. Hökumət, təhsil qurumları və ictimaiyyətin bu prosesdə birgə fəaliyyət göstərməsi ilə Azərbaycanın həm idman sahəsində, həm də milli dəyərlərin qorunmasında daha böyük nailiyyətlər əldə edəcəyi qaçılmazdır.

Bu nəticə göstərir ki, sağlam cəmiyyətin təməlinə vətənpərvərlik və idman dayanır. Onların düzgün yönləndirilməsi və hərtərəfli dəstəklənməsi cəmiyyətin inkişafında əvəzsiz rol oynayır. Vətəne sevgi və idmana maraq isə yalnız fərdlərin deyil, bütöv bir xalqın güclənməsi və inkişafı üçün əsas şərtidir.

ƏDƏBİYYAT

1. **Əliyev İ.** *Azərbaycanda İdman və Milli Dəyərlər*, 240 səh., 2018.
2. **Hüseynov R.** *Vətənpərvərlik Təربiyəsi və Təhsil Strategiyaları*, 320 səh., 2020.
3. **Quliyev S.** *Gənclər və İdmanda Vətənpərvərlik: Tarixdən Müasirliyə*, 285 səhifə, 2019.
4. **Məmmədov E.** *Texnologiyalar və Təhsil: Yeni Dövriin Çağırışları*, 300 səh., 2021.
5. **Rüstəmov Z.** *Milli İdmançıların Uğurları: Cəmiyyətə Təsiri*, 260 səh., 2017.
6. **Əhmədov K.** *Azərbaycanın Tarixi İdman Ənənələri*, 200 səh., 2015.

ПАТРИОТИЗМ И СПОРТ: ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБЩЕСТВА

В.А. Рамазанов^{1a}, А.С. Солтанов^{1b}

¹ Академия Спорта Азербайджана

^a vasif.ramazanov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-1670-8834

^b aqil.soltanov@sport.edu.az, orcid.org/0009-0005-6523-1787

Аннотация. Патриотизм и спорт – два важных элемента, дополняющих друг друга в развитии и здоровом формировании общества. Патриотизм – высокое нравственное чувство, выражающее привязанность каждого человека к своему народу, культуре, исторически приобретенным ценностям. Это чувство усиливает стремление членов общества осознать свою национальную идентичность, нести чувство ответственности за будущее своей страны и внести свой вклад в развитие своей страны. В то же время спорт играет важную роль как в физическом здоровье человека, так и в его духовном развитии. Спорт – это не только средство достижения личного успеха, но и платформа, укрепляющая единство общества и объединяющая людей.

Азербайджанский народ исторически

установил прочную связь между спортом и патриотизмом, чтобы сохранить национальное единство и оставить будущим поколениям сильное государственное наследие. В разное время основу этих отношений составляли спортивные соревнования, военные мероприятия и национальные праздники. В современное время патриотический дух общества еще больше укрепляется благодаря международным спортивным успехам и признанию национальных героев. Популяризация спорта и воспитание патриотизма среди молодежи служат не только повышению национальной гордости, но и созданию здорового, морально сильного и гражданского общества.

Ключевые слова: патриотизм, спорт, сообщество, здоровье, физическое, психическое, технологии, обучение.

PATRIOTISM AND SPORTS: THE MAIN FACTORS IN THE FORMATION OF A HEALTHY SOCIETY

V.A. Ramazanov^{1a}, A.S. Soltanov^{1b}

¹ Azerbaijan Sports Academy

^a vasif.ramazanov@sport.edu.az, orcid.org/0000-0002-1670-8834

^b aqil.soltanov@sport.edu.az, orcid.org/0009-0005-6523-1787

Annotation. Patriotism and sports are two important elements that complement each other in the development and healthy formation of society. Patriotism is a high moral feeling that expresses the attachment of each individual to his nation, culture, and historically acquired values. This feeling strengthens the desire of society members to understand their national identity, to bear a sense of responsi-

lity for the future of their country and to contribute to the development of their country. At the same time, sports play an important role in the physical health of individuals as well as in their spiritual development. Sport is not only a means to achieve personal success, but also a platform that strengthens the unity of society and brings people together.

The people of Azerbaijan have historically established a strong connection between sports and patriotism in order to preserve national unity and leave a strong state legacy to future generations. At different times, sports competitions, military events and national holidays formed the basis of this relationship. In modern times, the patriotic spirit of society is further strengthened through international

sports successes and recognition of national heroes. Promotion of sports and promotion of patriotism among young people not only serves to increase national pride, but also to create a healthy, morally strong and civic-minded society.

Keywords: *patriotism, sports, community, healthy, physical, mental, technology, training.*